

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2023-28

20.1.2023

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Livsforsikring/uføredekninger/pensjon

Kollektiv foreningspensjon – overføring av midler - individuell premietariff – nemndas mandat - avvist.

Forsikrede var omfattet av en kollektiv foreningspensjonsavtale, da han fremmet krav til selskapet om å flytte oppsamlede midler til en individuell pensjonsavtale. Forsikrede hevdet at forsikringsavtalen ga grunnlag for omdanning til alderspensjon med investeringsvalg. Finanstilsynet uttalte at en inngått avtale med utgangspunkt i kollektive tariffer generelt ikke kunne flyttes til individuelle tariffer, og selskapet avslo kravet om omdanning. Saken reiste spørsmål om forsikrede hadde krav på å flytte pensjonsavtalen til en IPA Link-avtale, eventuelt til et annet pensjonsforsikringsselskap. Nemnda la Finanstilsynets vurdering av regelverket til grunn. Nemnda kunne heller ikke se at forsikrede hadde krav på å flytte oppsparte midler i ordningen til en individuell pensjonsavtale med hjemmel i forsikringsvilkårene og selskapet fikk medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var omfattet av en avtale om kollektiv foreningspensjon.

I årene før 1998/1999 var selskapets praksis at kollektive premietariffer kunne flyttes over på produktet IPA-Link.

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn hos selskapet i 1998/1999. Tilsynsmyndigheten konkluderte med at slike avtaler ikke kunne flyttes, da det var i strid med dagjeldende flytteforskrift, se brev av 17.1.00.

Forsikrede kontaktet selskapet i 2021, og ba om at oppsparte midler i pensjonsavtalen ble flyttet til en IPA-avtale med investeringsvalg.

I brev av 29.10.21 opplyste selskapet til forsikrede at Finanstilsynet ikke aksepterte flytting av avtaler med kollektive tariffer over til egen fondsforvaltning på IPA Link.

Den 1.11.21 ba forsikrede om at selskapet sendte over Finanstilsynets begrunnelse. Videre opplyste forsikrede at forsikringsavtalen i nettbanken var rubrisert som en individuell pensjonsavtale. Det ble også vist til vilkårenes § 22, og anført at han var berettiget til å flytte forsikringen til annet selskap.

Forsikrede kontaktet Finanstilsynet 29.10.21 og 12.11.21. Han ba tilsynsmyndigheten opplyse om muligheten for å endre en kollektiv pensjonsforsikring for foreningsmedlemmer, slik at alderspensjonsdelen kunne være med investeringsvalg.

I brev datert 16.11.21 skrev selskapet at det ville avvente en avgjørelse fra Finanstilsynet før avtalen eventuelt ble flyttet.

Finanstilsynet svarte på forsikredes henvendelse i brev datert 29.4.22:

... Kollektiv pensjonsforsikring for foreningsmedlemmer er en forsikring (med dødelighetsforutsetninger) som en forening av yrkesutøvere kan tegne til fordel for sine medlemmer og deres etterlatte. Vilåårene følger i hovedsak vilåårene for vanlig kollektiv pensjonsforsikring. Forsikringen for det enkelte medlem betegnes ofte som egen pensjonsforsikring etter skatteloven, og har i alle år fulgt det individuelle regelverk i skattemessig forstand. Det er videre inngått en forsikringsavtale basert på kollektiv premietariff, og ikke en individuell premietariff. Avtaler som er inngått med utgangspunkt i kollektive tariffer kan generelt ikke flyttes til individuelle tariffer.

Fripoliser etter foretakspensjonsloven (lov av 24. mars 2000) kan etter nærmere regler endres til det som gjerne omtales som "unit link" (altså med investeringsvalg), se også lovens § 4-7 a (Fripolise med investeringsvalg). Pensjonsavtaler som følger regelverket for kollektiv pensjonsforsikring for foreningsmedlemmer faller imidlertid ikke under bestemmelsene i foretakspensjonsloven § 4-7 a.

Finanstilsynet viser til at kun to livsforsikringsforetak her i landet har inngått kollektive pensjonsforsikringsavtaler for foreningsmedlemmer, og ingen av de kontrakter som er igjen i dag gir etter forsikringsavtalene grunnlag for omdanning til alderspensjon med investeringsvalg.

Finanstilsynet kan ikke pålegge livsforsikringsforetakene at det skal gis adgang til at alderspensjonen i de her nevnte forsikringer kan kreves omgjort til alderspensjon med investeringsvalg.

Selskapet opplyste i brev av 24.6.22 at kollektiv foreningspensjon skattemessig hører under IPA, men at produktet ikke er sammensatt på individuelt grunnlag. Videre at nytt regelverk for kollektive fripoliser for endring til fripolise med investeringsvalg, ikke gjaldt foreningspensjon. Selskapet skrev også at avtalene måtte flyttes til foreningspensjon grunnet premiegrunnlag med halvkollektiv tariff. Avtalen kunne derfor ikke flyttes til IPA Link. Da det gjaldt Finanstilsynets brev av 29.4.22, oppfattet selskapet det slik at tilsynsmyndigheten var enig i at flytting med eller uten investeringsvalg ikke var mulig for kollektiv foreningspensjon.

Forsikrede har i det vesentlige anført at han har rett til å flytte oppsamlede midler på kollektiv foreningspensjon til IPA Link-avtale, eventuelt til et annet pensjonsforsikringsselskap. Den rettslige statusen på pensjonsavtalen må i dag rubriseres som en individuell pensjonsavtale etter skatteloven. Dette er også betegnelsen selskapet benytter. I mottatt forsikringsbevis er det oppgitt at forsikrede er forsikringstaker og forsikret. Det fremgår av § 22 1., 2. og 4. avsnitt at det er en vilkårsbestemt flytterett knyttet til avtalen. Det gjelder uavhengig av om forsikringen kategoriseres som kollektiv eller individuell, jf. "Forskrift om rett til overføring av oppsamlede midler knyttet til kollektiv – eller individuell livs- eller pensjonsforsikring" av 27.11.91.

Mht. selskapets standpunkt om at vilkårenes § 22 kun gir rett til flytting til kollektiv pensjonsforsikring, så er dette i strid med en språklig forståelse av vilkårene. Dette strider også med ordlyden i flytteforskriften, som vilkårene er direkte bygget på. Det vises til at Banklovkommisjonen i NOU 2000:11 vurderte lovfesting av flytteretten tilsvarende foreningspensjonsordninger. Det ble konkludert med at dette burde overlates til enten; avtaler mellom partene, forskrifter eller enkeltvedtak. Nevnte forhold underbygger at det er avtalefrihet på aktuelle område. Påberopte vilkår § 22 er tilstrekkelig grunnlag for fremsatt krav.

Videre er ikke Finanstilsynets uttalelser avklarende. Slik selskapet tolker uttalelsene er tilsynets standpunkt åpenbart i strid med rettighetene som forsikrede er gitt etter vilkårene og forskrift de bygger på. Det påpekes også at Finanstilsynet er bundet av de rettslige bestemmelser gitt i forskrifter. Videre nevnes at Akademikernes Fellesorganisasjon ikke lenger er part i kollektive avtaler.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har rett til å flytte oppsamlede midler på kollektiv foreningspensjon til IPA Link. Finanstilsynets vurdering er at kollektive premietariffer ikke kan overføres til individuelle premietariffer. Bakgrunnen for dette er at kollektive premietariffer fremforhandles av foreningen, og er ment å være en fordel for foreningens medlemmer. Premien

under en kollektiv dekning vil normalt være mer gunstig enn hva det enkelte medlem vil kunne oppnå ved selv å fremforhandle en avtale med forsikringsselskaper. Finanstilsynet opplyser at det per i dag ikke eksisterer noen avtaler som etter forsikringsavtalen gir grunnlag for omdanning til alderspensjon med investeringsvalg.

Mht. påberopelsen av forsikringsvilkårenes § 22, bemerker selskapet at flytting til en tilsvarende kollektiv pensjonsforsikring er mulig. Dette gjelder imidlertid ikke flytting til IPA Link-avtale. Bestemmelsen i flytteforskriften ble endret til den daværende ordlyden i 1997. Finanstilsynet har likevel opprettholdt standpunktet om at slik flytting ikke er mulig, jf. brev av 17.1.00. Det kan derfor ikke ha vært meningen at slike kollektive premietariffer skal kunne flyttes til individuelle premietariffer.

Forsikrede har anført at avtalen er rubrisert som en individuell pensjonsavtale. Bakgrunnen for dette er at avtalen springer ut fra en kollektiv foreningspensjon, hvor det er frivillig for medlemmet å melde seg inn. Avtalene for det enkelte medlem er da rubrisert som en IPA, fordi disse må ha en korrekt skattemessig klassifisering, jf. skattel. §§ 5-40 (3) og 5-41. Hvorvidt Akademikernes Fellesorganisasjon i dag ikke er med i noen kollektive avtaler, er uten betydning for avtalen forsikrede inngikk med selskapet gjennom sitt medlemskap.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om forsikrede har krav på å flytte oppsamlede midler i den kollektive foreningspensjonen til individuell pensjonsavtale, eventuelt til et annet pensjonsforsikringsselskap.

I aktuelle sak har forsikrede kontaktet Finanstilsynet og bedt tilsynsmyndigheten opplyse om muligheten for å endre en kollektiv pensjonsforsikring for foreningsmedlemmer, slik at alderspensjonsdelen kunne være med investeringsvalg. Finanstilsynet svarte på forsikredes henvendelse i brev datert 29.4.22, og uttalte at en inngått avtale med utgangspunkt i kollektive tariffer generelt ikke kan flyttes over til individuelle tariffer.

Nemnda legger Finanstilsynets vurdering av regelverket til grunn. Nemnda kan heller ikke se at forsikrede har krav på å flytte oppsparte midler i ordningen til en individuell pensjonsavtale med hjemmel i forsikringsvilkårene. Vilkårene må etter nemndas syn fortolkes i lys av bakgrunnsretten.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (selskapsrepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).